

AKTUÁLIS FLÓRA- ÉS VEGETÁCIÓKUTATÁS A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN V.

Összefoglalók

2002. március 8-10.
Pécs

A konferencia szervezői:

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
NÖVÉNYTANI TANSZÉK,
DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK
IGAZGATÓSÁGA,
BARANYA MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGA

ÉS A

KOSBOR TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET

Dr. Kevey Balázs, a biológia tudomány kandidátusa, habilitált egyetemi docens (elnök)
Dr. Borhidi Attila, az MTA rendes tagja, MTA ÖBKI igazgató (védnök)
Dr. Iványi Ildikó, DDNPI igazgató (védnök)
Dr. Szabó László Gy., az MTA doktora, tanszékvezető egyetemi tanár (védnök)

Csiky János (titkár)
Závoczky Szabolcs, DDNPI igazgatóhelyettes (titkár)
Dénes Andrea
Dr. Farkas Ágnes, PhD
Horváth Anikó
Horváth Györgyi
Márkus András
Pál Róbert
Papp Nóra
Pozsonyi Kinga
Purger Dragica
Szentpéteri L. József

Az összefoglalókat szerkesztette: Horváth Anikó

caprinum were investigated in 1999 for the height of inflorescence, number of flowers and fruits per spike and the length of spur and outer perianth of flowers.

There were statistical differences between two species' examined characteristics.

The number of flowers in *H. adriaticum* inflorescences was 50% higher than in the case of *H. hircinum*, but the number of fruits was three times more in the case of *H. caprinum*. The reason is that 63% of *H. caprinum* flowers were fertilized opposed to 13% of *H. adriaticum*. All of the *H. caprinum* inflorescences gave ripened fruits but all flowers per spike were fertile in only case. The half of *H. adriaticum* inflorescences had no fruit and the highest „fertility rate” was only 36%.

When the different populations of one specimen were compared there was difference only in the average distances of flowers of each other (in the cases of both species). There were no differences in the characteristics of flowers (length of spur and outer perianth) in *H. caprinum* but some differences were found among *H. adriaticum* populations.

Results from these studies demonstrate the differences of fertilization between two *Himantoglossum* species. Our knowledge about the pollinators is weak, further investigation ought to be important.

It also means, that only the number of flowering individuals is not enough to express the vitality and reproductive success of any population.

A *Liparis loeselii* (L.) Rich. hazai előfordulásai és a mikroszaporítással történő állományerősítés lehetőségei

BRATEK ZOLTÁN⁽¹⁾, BALOGH MÁRTON⁽²⁾, ILLYÉS ZOLTÁN⁽¹⁾

⁽¹⁾ ELTE TTK Növényélettani Tanszék, H-1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C

⁽²⁾ Paluster Bt., H-1214 Budapest, Völgy u. 21. II.6.

⁽¹⁾ bratek@ludens.elte.hu

izoli@dpg.hu

A cirkumpoláris elterjedésű hagymaburok (*Liparis loeselii* (L.) Rich) hideg mikroklímájú láprétekhez és úszólápokhoz kötődik. Hazánktól északra (pl. Csehország) többeszes állományokat alkot, a szubmediterrán övben viszont már csak szórványosan és kis egyedszámmal fordul elő. A magyarországi populációi átmenetet képeznek az északról dél felé történő fogyatkozásában. Hazánkban élőhelyeinek felszámolása sodorta ezt a törékeny orchideát a kipusztulás szélére. Jelenleg négy hazai előfordulása ismert. Kettő kisebb egyedszámú: Kis-Tómalom (Sopron), Vajai-tó (Vaja), kettő pedig százas nagyságrendű állományt alkot: Soroksári-Duna, Velencei-tó (Dinnyés).

A velencei-tavi madárrezervátum úszólápjain Balogh Márton talált rá 1969-ben első ízben, később még a tó mintegy tizenöt további úszólápján regisztrálta előfordulását. Az 1980-as évek közepétől 2000-ig nem történt észlelése a fajnak. A tó 1990-es évek elején bekövetkezett részleges kiszáradása, és ennek következményeként bekövetkező úszólápi tőzegmineralizálódás kizárja annak lehetőségét, hogy a *Liparis*-populáció túlélhette ezt a krízist. Miután az úszólápok újra alkalmassá váltak a hagymaburok életfeltételeinek biztosítására, megindultak a mikroszaporítási kísérletek, hogy az újratelepítése megtörténhessen. Az *in vitro* tenyészetek létrehozásának és fenntartásának szerepe azonban nem merül ki az egyedek visszatelepítésében, mely a velencei-tavi populáció esetében csak az állomány megerősítését jelentheti, hiszen 2000-ben újra felfedezésre került a növény. A természetes populációk zavarása nélkül végezhető el élettani kísérletek és vizsgálhatók a mikorrhizaképzés feltételei is. Ezen vizsgálatok eredményei pedig a faj ökológiai igényeinek még jobb megismerését teszik lehetővé, így hatékonyabbá válhat a meglevő természetes populációk

védelve és új élőhelyek kialakítása is. Újabb kérdésként merült föl az újonnan megjelent egyedek származása.

A Babat-völgyi tavak algái

BUCZKÓ KRISZTINA

Magyar Természettudományi Múzeum Növénytára
1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40.
buczko@bot.nhmus.hu

A Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézetének terveiben szerepel egy ökológiai modellgazdaság kialakítása a Babat-völgyben. E cél elérése érdekében a KVM Természetvédelmi Hivatala megbízásából 2001-ben zoológiai és botanikai alapállapot-felmérést végeztünk a területen.

A Gödöllő közelében található Babat-völgyet az Aranyos-patak táplálja. A patak vizét az 1930-as években felduzzasztották, így egy 11 tóból álló tófüzér jött létre. Ezek közül 7 tónak az algaflóráját vizsgáltam. A felső két (10. és 11.) tó viszonylag háborítatlan, míg a 8. és a 9. tavak mellett az alsóbb tavakat is szennyező libafarm üzemel. Az év során 3 alkalommal (2001. március 11-én, 2001. május 18-án és 2001. július 28-án) gyűjtöttünk fitoplankton- és bevonatmintákat. A Babat-völgy algáival korábban Hajdú Lajos foglalkozott. 1969-ben részletes fitoplankton-vizsgálatot végzett a területen; egy éven át havonként becsülte a fitoplankton mennyiségét és minőségét a tórendszer 8. és 10. tavában.

A feldolgozás során összesen 208 taxon (*Cyanobacteria*: 25, *Euglenophyta*: 21, *Pyrrophyta*: 4, *Crysoophyta*: 93, *Chlorophyta*: 65) előfordulását jegyeztem fel a tavakban. A legtöbb (91) alga a kovaalgákhoz tartozik. A kovaalgák adatai nagyrészt újak a területre. Ez főleg abból adódik, hogy az élőbevonatban élő algákat is vizsgáltunk, míg Hajdú Lajos csak fitoplanktonbecsléseket végzett. Az egyes tavakra az alábbiak voltak jellemzők.

Felső, 11. számú tó

Cryptomonas fajok, valamint gazdag diatómaflóra jellemzi a tavat. A nyári mintákban a *Cymbella microcephala* dominál. Májusban *Chara canescens* élt a sekély vízben. Ez volt a legfajgazdagabb tó, összesen 90 taxont találtam benne.

Égeres, 10. számú tó

Vize fajgazdag, különleges taxonok jelenléte jellemző rá. Több járommoszat (*Chlorophyta* – *Zygnematales*), *Closterium* és *Cosmarium* faj került elő. A szórványos előfordulású nemzetségbe tartozó *Eunotia bilunaris* a lápi vizek jellemző faja. Összesen 65 taxont találtam. 1969-hez képest a vezérfajok csak kismértékben változtak.

Libás tavak

Tavasszal a *Micractinium pusillum* egyeduralma jellemzi a tavakat. Nyáron a toxint potenciálisan termelő *Microcystis aeruginosa* cianobaktérium uralta a vizet, de sok volt a *Chlorococcales* rendbe tartozó zöldalga is.

Libatelep alatti tavak

Főleg az ostoros, mixotróf flagelláták és a *Chlorococcales* fajok fordulnak elő. A *Microcystis aeruginosa* vízvirágzást okoz. A diatómaflórára a mintánkénti kisebb fajsám jellemző. A diatómák közül az alsó tavak jellemző faja az *Anomoeoneis sphaerophora* és a *Navicula cuspidata*. Az utolsó tóban tömeges volt az *Epithemia sorex*.

Az algológiai állapotfelmérés legfőbb tanulsága az volt, hogy az Aranyos-patak folyása mentén mesterségesen kialakított tórendszer algaflórája – a területet ért durva antropogén hatások